

VÄST SAHARA

Nr 2 2014 Pris 30 kronor

Officiella svenska
besök i Marocko 4

Hemligt svenskt besök
i ockuperade El Aaiún 10

STÄNDIG INTIFADA

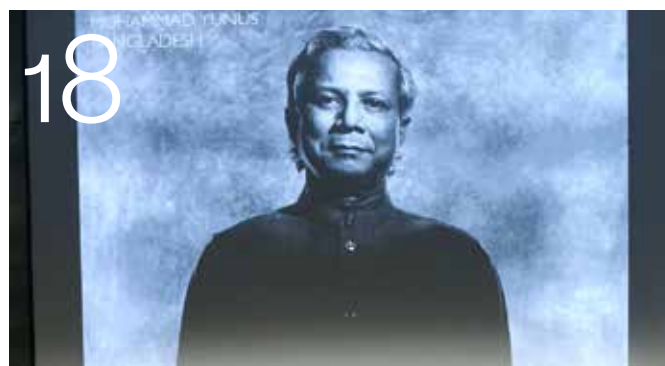

Talmansresa till Marocko

Medina brände upp allt, innan marockanerna kom

Den envetne politikern på Gran Canaria

El Aaiún – ständig intifada

Amerikanskt bolag börjar borra efter olja

"Ni är förebilder i en feministisk kamp"

Lena Olin som Aminatou

5

6

8

10

14

16

18

Pinsamt svenskt agerande

I december 2012 fattade den svenska riksdagen beslut att ge regeringen i uppdrag att erkänna den västsahariska staten SADR. Så har dock inte skett – än.

Däremot reste den svenska riksdagens främste representant, talmannen Per Westerberg tillsammans med fem riksdagsledamöter på officiellt besök till det marockanska parlamentet i februari. Där lyssnade dessa representanter för riksdagen snällt och tyst på den marockanska ockupationsregimens lovord över sin egen enda plan för Västsahara – begränsat självstyre.

Västsaharierna har rätt till självbestämmande och självständighet. Detta vet alla som är insatta i Västsaharafrågan.

Det är pinsamt att riksdagens talman med delegation rest till Marocko på ett mycket officiellt besök.

Det är lika pinsamt att den svenska flottan besökt Marocko med HMS Carlskrona och dessutom gett besättningen order om att inte diskutera Västsaharafrågan. Och ännu pinsammare är det att Sverige nu tänker bjuda in den marockanska flottan.

I den ockuperade delen av Västsahara förföljs, misshandlas, förnedras, fängslas och torteras fredliga västsahariska människorättsaktivister, berövade sina mänskliga rättigheter att tala fritt om rätten till självständighet. Deras vädjan till omvärlden är:

"Vi behöver internationella påtryckningar på Marocko."

Vad framträdande svenska representanter har gjort är motsatsen. Det är beklämmande.

I slutet av april beslutar FN:s säkerhetsråd om FN-styrkan Minurso i Västsahara äntligen ska få mandat att övervaka och rapportera om brott mot de mänskliga rättigheterna. Det mandatet har alla andra fredsbevarande styrkor från FN.

Hittills har Marocko med hjälp av Frankrike lyckats stoppa en sådan självklar rättighet för en skyddslös västsaharisk civilbefolkning.

LENA THUNBERG
redaktör för
tidskriften
Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielse rörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar.

År 2013 undertecknade EU ännu ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

SENASTE NYTT

Åtminstone MR-mandat?

I slutet av april ska FN:s säkerhetsråd förlänga den fredsbevarande styrkan Minurso under ledning av Wolfgang Weisbrod-Weber och samtidigt besluta om en eventuell utvidgning av mandatet, så att FN-soldaterna också kan och får övervaka och rapportera om eventuella brott mot de mänskliga rättigheterna. Minurso är den enda fredsbevarande FN-styrka som saknar ett detta mandat. Marocko har genom åren med Frankrikes stöd lyckats förhindra en sådan utvidgning av mandatet.

Förra året var dock USA på väg att driva igenom detta men hotades till slut av Marocko som USA just skulle ha gemensamma militära övningar med.

I år är allt en öppen fråga. FN:s generalsekreterares särskilde representant Christopher Ross har så sent som i januari besökt Marocko, El Aaiun och Dakhla i den ockuperade delen av Västsahara, flyktinglägren, Algeriet och Mauretanien.

Vid en presskonferens 8 april sa FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon att "målet är fortfarande en hållbar, oberoende och opartisk övervakning av mänskliga rättigheter."

EU-miljarder till Marocko

Europeiska investeringsbanken beviljade i mars 2015 miljarder dollar i lån till Marocko för modernisering och utbyggnad av 1 650 km vägar.

Detta utgör en del i Marockos utvecklingsplan för att förbättra transportsektorn och stärka dess ekonomiska konkurrenskraft.

Europeiska investeringsbanken har totalt under tre år beviljat Marocko 1,86 miljarder dollar för att finansiera sociala och ekonomiska projekt enligt Morocco Tomorrow.

Västsahariska fiskare gripna

Västsahariska fiskare i El Aaiúns hamn protesterade i mars fredligt med banderoller mot den sociala och ekonomiska diskrimineringen i den ockuperade delen. De protesterade också mot exploateringen av västsahariska fiskevatten. Marockansk polis ingrep efter bara några minuter, rev sönder banderoller och västar som fiskarna bar. Nio fiskare greps och förhördes i sex timmar. De släpptes senare på kvällen men hotades med fängelse om de organiserade eller deltog i någon protestaktion igen.

Spanjorer avvisade

Fem representanter för paraplyorganisationen Federación de Asociaciones de Defensa y Promoción de los Derechos Humanos tvingades lämna El Aaiún 11 april omedelbart när de anlät med flyg.

De fem spanjorerna hade planerat att stanna i fyra dagar i den ockuperade delen av Västsahara för att intervju västsahariska människorättsaktivister, marockanska myndighetspersoner och personal på FN-styrkan Minurso kontor. De fick ingen förklaring till avvisningen.

Frige de politiska fångarna

De politiska fångarna i "Gdeim Izik-gruppen", som sitter i Salé-fängelset dömda till livstid, 20 och 30 års fängelse för deltagande i protestlägret Gdeim Izik 2010 protesterade i ett upprop 31 mars mot den repression och de kränkningar som fångarna utsatts för. De uppmanar internationella människorättsorganisationer att trycka på den marockanska staten att frige västsahariska politiska fångar. Mångas liv är i fara på grund av hungerstrejker och miserabla förhållanden i fängelserna.

Sverige välkomnar Marockos flotta

I samband med flottbesöket gavs en öppen inbjudan till marockanska flottan att avlägga svarsbesök i Sverige. Men vem som gav inbjudan, det vet ambassaden inte idag, trots att återbesök nämns i ambassadörens rapport.

I förra numret av Tidskriften Västsahara berättade vi om Försvarets reklamfilmer som spelats in i ockupationslandet Marocko år 2013.

Då skrev vi även om HMS Carlskronas besök i Marocko. Nu framkommer det att besättningen på fartyget förbjöds att nämna Västsahara till sina marockanska värdar.

Sverige bjöd då även in Marockos flotta till ett återbesök vid ett "lämpligt tillfälle".

Samma år som reklamfilmen spelades in besökte fregatten HMS Carlskrona Marocko.

Det gick ut en order till besättningen. Den ordern sattes även upp på anslagstavlor i skeppet.

"Vi ska undvika att prata om Västsahara och gränsdragningarna i regionen."

HMS Carlskronas informationschef Anders Kallin skriver att ordern tagits fram tillsammans med Utrikesdepartementet och den svenska ambassaden i Marocko. Till skillnad mot den "ovilja" mot att ta ordet ockupation i sin mun som Försvarets ansvarige för reklamfilmerna, Robert Forss uppvisade i vårt förra nummer, tycks Marinen ha varit fullt på det klara med att det pågår en ockupation, annars hade ingen order behövts.

I samband med flottbesöket gavs en öppen inbjudan till marockanska flottan att avlägga svarsbesök i Sverige

"Från marockansk sida har man till ambassaden framfört stor tillfredsställelse över besöket", skriver den svenska ambassadören till UD efter flottbesöket.

Flottamiral Jonas Haggren överlämnade en sköld till viceamiral Mohamed Laghmari.

Men vem som gav inbjudan, det vet ambassaden inte idag, trots att återbesök nämns i ambassadörens rapport.

– Nej, det är inte bekant för ambassaden, säger ambassadrådet Wiktor Dagerås Wittboldt.

– Jag tycker inte att det är lämpligt att Marocko kommer på flottbesök här och jag kan

inte tänka mig att delta, säger riksdagsledamot Bodil Ceballos (MP).

Delar av Västsahara är ockuperat. I riksdagen har en majoritet beslutat om att erkänna Västsahara, för att bryta Marockos långvariga ockupation. FN har sedan 1991 försökt genomföra en folkomröstning i Västsahara, men Marocko har effektivt fördröjt denna omröstning och vägrar sedan 2004 att acceptera ett självständigt Västsahara som ett alternativ i en folkomröstning. Marocko backas upp av stormakterna Frankrike och USA.

Hur ska då det svenska flottbesöket och den svenska rekryteringsfilmen värderas? Finns det någon koppling mellan militära besök och folkrätt?

Samma år som Sveriges flotta besökte Ma-

rocko, avbröts den planerade militärövning African Lion mellan Marocko och USA. Med buller och bång. Detta eftersom USA ville ge FN-styrkan MINURSO ett MR-mandat inne i det ockuperade Västsahara. Efter några veckor återupptogs militärövningen och fortfarande har MINURSO inget mandat att försvara den västsahariska civilbefolkningens mänskliga rättigheter. USA hade efter påtryckningar med militära förtecken gett med sig och föreslog istället en urvattnad kompromisstext angående MR-rättigheter i Västsahara.

Bakom kravet att ge MINURSO ett MR-mandat finns Robert F. Kennedy Center for Justice and Human Rights. Efter att USA hade signalerat att de ville ha ett FN-övervakat MR-mandat i Västsahara, skickade RFK Center ut ett hoppfullt pressmeddelande.

"This resolution from the United States government would right that wrong and protect hundreds of thousands of lives", skrev Kerry Kennedy, ordförande i Robert F. Kennedy Center for Justice and Human Rights då.

Detta grusades dock snabbt när Marocko knep till med ett militärt hot. Mänskliga rättigheter förlorade mot militära rättigheter.

USA har under åren byggt upp sin militära förmåga i Afrika och genom AFRICOM vill USA bringa säkerhet och stabilitet i hela Afrika. Marocko är en del i detta och inte minst nämns övningen African Lion flera gånger på AFRICOMs hemsida.

African Lion är en årlig militärövning mellan USA och Marocko. Länderna samövar exempelvis landstigning, skarpskjutning, lufttankning av stridsflygplan och pansarstrid. År 2012 deltog 1.200 militärer från USA. År 2013 deltog även tyska militärer, då de samövade flygning av drönare i Agadir. Övningen styrs av av United States Africa Commands (AFRICOM). AFRICOM startades år 2007 och är USA förlängda militärkommando som sträcker sig över hela Afrika, de afrikanska öarna och de afrikanska farvattnen.

Vi har tidigare sökt ÖB Sverker Göransson, försvarsministern Karin Enström och utrikesminister Carl Bildt för kommentar om Försvarsmaktens samarbete med Marocko. Ingen av dem har velat kommentera.

Text: Arto Valtonen
Bild: Anders Kallin. Försvarsmakten

Talmansresa till Marocko

Den 4–7 februari i år besökte riksdagens talman Per Westerberg (M) Marocko. Talmannen vägrar att kommentera det officiella besöket. Den svenska delegation sa varken "bu eller bä" då Marocko presenterade sitt "autonomiförslag", det vill säga begränsat självstyre.

Den svenska delegationen till Marocko bestod även av Monica Green (S), Carina Hägg (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Jessica Polfjärd (M), Carl B Hamilton (FP) samt riksdagsdirektör Kathrin Flossing.

Delegationen fick en mycket grundlig genomgång av den marockanska planen på att göra Västsahara till ett autonomt område inom Marocko.

– Jag uppfattade det som att marockanerna känner att de får mer och mer stöd för autonomilinjén, bland annat från USA, berättar Monica Green.

– När marockanerna höll sitt seminarier om autonomi, var det ingen i vår delegation som varken sa bu eller bä. Vi lyssnade artigt, utan att säga något, säger Green.

Marocko vägrar sedan 2004 att acceptera självständighet som ett alternativ i en folkomröstning. Därmed har hela avkoloniseringsprocessen gått i stå, eftersom Marockos bundsförvant Frankrike hotar med sin vetorätt i FN:s säkerhetsråd.

Vid presskonferensen, som citerats flitigt i internationell media, menade talman Per Westerberg, att Sverige förutom att stödja "FN:s vision" även "förblir öppet för alla diskussioner rörande framtidsutsikterna i regionen".

Om "alla diskussioner" även innefattar autonomiförslaget så är det oförenligt med att stödja "FN:s vision" om avkolonisering. Per Westerberg ansåg även att Marocko

Per Westerberg, högsta representant för riksdagen som beslutat att Sverige ska erkänna Västsahara, vill inte kommentera besöket i Marocko.

har gjort "relativa framsteg" vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati.

Enligt Human Rights Watch har Marocko under senare tid slagit ner hårt på alla som uttryckt en vilja till västsaharisk självständighet. Att "ifrågasätta Marockos territoriella integritet" är straffbart med fängelse.

Den svenska delegationens besök och hållning är anmärkningsvärd, speciellt med tanke på den svenska riksdagens beslut om ett erkännande av den västsahariska staten. Resan var en del i firandet av att länderna haft diplomatiska relationer i 250 år. Målet med besöket var att förstärka samarbetet mellan länderna.

Fotnot: Tidskriften Västsahara har sökt Per Westerberg, men han vill inte bli intervjuad.

Text: Ola Hakefelt

– Jag är skyldig västsaharierna så mycket. De gav mig sin generositet och vänlighet. Ett underbart folk, de behandlade mig så väl, säger Medina.

Medina brände upp allt innan marockanerna kom

Kanarieöarna har i århundraden haft kontakt med den afrikanska kusten. Under den spanska kolonialtiden kom många i den spanska administrationen från dessa spanska öar. I 24 år bodde Medina Suarez i Spanska Sahara. Banden till västsaharierna är fortfarande starka.

– Det är skamligt och ett förräderi att Spanien har övergett västsaharierna och inte erkänt deras rätt till sitt land. Om man lånar en lägenhet, så lämnar man ju tillbaka nycklarna till ägaren och inte till någon annan, eller hur?

Medina Suarez, en vital 88-årig spanjor, uppvuxen och bosatt i Las Palmas är mycket upprörd.

Han har hämtat mig i bil vid den vackra Las Canterasstranden och nu är vi på väg till Polisarios kontor för en intervju i lugn och ro.

Från 1952 till 1976 bodde och arbetade Medina med sin familj i Villa Cisneros, det vill säga Dakhla i den då spanska kolonin Spanska Sahara.

– Den lilla hamnstaden hade då cirka 5 000 invånare, en blandning av spanjorer och västsaharier, berättar han.

Medina kom till Dakhla för att undanröja vraket av det enorma tyska krigsfartyget Kaiser som sedan sköts i sank av Storbritannien under första världskriget och sedan dess täppt till inloppet till Dakhla.

Arbetet tog hela fem år för de 25 spanjorer som arbetade med att bland annat ta vara på alla metaller och värdefulla delar av skeppet.

Medina, hans fru och de tre små barnen blev kvar när arbetet var slut. Medina hade valt att inte bo bland spanjorerna utan hade tidigt skaffat sig ett hus nära den västsahariska befolkningen. På så sätt lärde han känna västsaharier och lärde sig språket hassania.

När de övriga "fartygsarbetarna" åkte hem, valde alltså Medina att stanna kvar med sin familj.

– Jag är skyldig västsaharierna så mycket. De gav mig sin generositet och vänlighet. Ett underbart folk, de behandlade mig så väl, säger Medina.

Medina startade företag; ett litet hotell, en restaurang, en bar, en bio och senare en transportrörelse med bussar, lastbilar och små taxibilar. Han transporterade både va-

ror och människor i ett stort område, där Dakhla var medelpunkten. Västsaharierna bodde runt om på olika platser inåt landet vid oaser med sina kameler och getter.

– Det fanns ett primitivt fiske i Dakhla redan då, berättar Medina. Västsaharierna gick ut i vattnet med ett stort nät. De skrämde upp fisken med och snörpte sedan ihop nätet. Ibland använde man åsnor. Fisken torkades och kunde alltså förvaras länge, vilket var viktigt för nomaderna i öknen under den här tiden.

De spanjorer som fanns i området var dels militärer dels administratörer. De civila spanjorerna arbetade för det mesta inom den spanska administrationen men det fanns alltså också personer som Medina som var egna företagare. Militären kom ofta från spanska fastlandet, "halvön" medan de civila spanjorerna oftast kom från Kanarieöarna.

– Det var goda relationer mellan spanjorer och västsaharier, menar Medina.

Han rörde sig i ett stort område runt Dakhla i mellersta Västsahara, men El Aaiún hade han inte alls kontakt med.

Det var kameler och getter som skulle förflyttas, varor och människor som skulle transporteras. Fullt med jobb.

– När förräderiet, att Spanien överlämnade Sahara till Marocko 1975, blev känt och de spanska trupperna fick order att lämna territoriet, var det många militärer som inte ville, berättar Medina.

– Men order är order. Militären gav sig av. Civila spanjorer och administrativ personal evakuerades.

Många av de civila kom från Kanarieöarna och flyttade tillbaka dit och till en oftast sämre, mindre privilegerad tillvaro. I den spanska kolonin hade man haft det bra.

– Västsaharierna flydde. De flydde undan marockanska styrkor ut i öknen. Alla grät. Spanjorer också, berättar Medina,

– Själv var jag privilegierad. Jag hade flera företag och jag hade ett hus på Gran Canaria. Mina barn hade gått i skola där, när de blev större. Men min fru och de flesta spanjorer ville inte flytta. Vi hade haft ett bra liv med västsaharierna.

– Jag stannade till mars 1976. Då var jag tvungen att ge mig av. Den marockanska ockupationen hade startat fyra månader tidigare.

– Men innan jag slutligen lämnade Sahara tände jag eld på allt; bilar, lastbilar, allt. Jag ville inte att marockanerna skulle få detta. Och när marockanerna kom, slog de sönder byggnader; palats, residens i Dakhla. Bara ett hotell fick vara kvar.

– Och de västsaharier som inte redan flytt utan fanns kvar blev slagna, misshandlade och förtryckta. De behandlades fruktansvärt av marockanerna. En flygförbindelse mellan Las Palmas och Dakhla hade fun-

nits länge. Några västsaharier kunde ta sig den vägen till Las Palmas, men de var inte många. Båtflyktningarna kom mycket senare i sina rangliga båtar.

Hur gick det då för Medina?

Jo, han skaffade sig en taxirörelse i Las Palmas 1978 och sedan dess bor han där.

Hur förklarar Medina då Spaniens nuvarande agerande och flata attityd mot den marockanska ockupationen?

Han menar att Spanien absolut inte vill ha en konfrontation med Marocko. Man tänker på sina enklaver Ceuta och Melilla i Marocko bland annat.

Trots att kontakterna mellan Kanarieöarna och Västsahara har varit så intensiva, verkar inte spanska ungdomar idag särskilt insatta eller intresserade av frågan. Medina har blivit inbjuden till debatt på universitetet men aldrig till några skolor. Däremot har media uppmärksammat honom flera gånger.

"Medina Suarez från Las Palmas på Gran Canaria arbetade i Dakhla mellan 1952 och 1976 i det dåvarande Spanska Sahara."

Själv har han besökt flyktinglägren flera gånger. Det har blivit många kära återseenden. För tio år sedan gjorde han sitt senaste besök, men kontakten med västsaharier på Gran Canaria och med Polisarios representanter har han bevarat och vårdat hela tiden.

– Jag är hälften västsaharier, hälften spanjor!

Det börjar mörkna i Las Palmas och Medina ska köra mig tillbaka till min boplat.

– Vill du se hamnen?

Det vill jag naturligtvis.

Hamnen Puerto de la Luz är en av världens största hamnar. Den är enorm. Och fartygen från hela världen är enorma, containertrafiken är stor, fiskefartygen är stora och oljeplattformarna som kommer in för reparation är många och mycket stora.

– Hit kommer sanden från Västsahara, säger Medina och pekar på ett stort inhägnat område för sandupplag som just denna dag är nästan tomt.

– Båtarna kommer hela tiden och fyller på, berättar Medina.

Sanden som säljs av ett marockanskt företag köps upp av ett spanskt privat företag. Sanden används främst inom byggnadsindustrin men även till sandstränder på de kanariska öarna.

Text och bild: Lena Thunberg

Det illegala EU-fisket startar igen

Jag vandrar runt lite planlöst några dagar senare i Las Palmas stora fiskehamn. Det är den 9 december, dagen innan EU-parlamentet ska rösta ja eller nej till kommissionens fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska fiskevattnen ingår.

– Jag hoppas att avtalet undertecknas i morgon. Om inte det händer, så får vi lägga ner, säger en spansk fiskare som tittar till sin båt. Här ligger fem mindre båtar på rad i hamnen.

Han har ingen förståelse för ett nej till fiskeavtalet.

– Det var västsaharierna som slängde ut spanjorerna. Det var väldigt dumt gjort av Frente Polisario. Det är min åsikt.

Det är just i Dakhla zonen som han fiskar, men samtidigt berättar han att fisken minskar nu i havet.

Och kanske som ett försvar för fisket säger han att de fem mindre båtarna inte industrifiskar i de västsahariska vattnen och att de är tio personer per båt som fiskar i åtta dagar.

De stora spanska industrifiskebåtarna däremot är femton stycken och dödar mycket fisk vid själva fisket. Jag kan se de enorma fiskefartygen på avstånd.

I andra delar av fiskehamnen passerar jag också enorma fiskefartyg från världens alla hörn, Litauen, Korea... troligen flyttande fiskefabriker.

I april ska de europeiska båtarna enligt det nya fiskeavtalet sätta igång. De flesta båtar är precis som i det förra fiskeavtalet från Spanien.

Text och bild: Lena Thunberg

20 spanska fiskefartyg väntade i december i Las Palmas hamn på att få börja fiska igen – mot folkrätten.

Amnesty kräver MR-mandat

– En FN-styrka med rätt att övervaka mänskliga rättigheter betyder att en oberoende och opartisk granskning och rapportering på plats av kränkningar och misshandel kan ske. Anklagelser om övergrepp florerar utan att rapporteras vidare.

– Maktlösa människorättsförsvarare har utsatts för ständiga förföljelser. En fredsbevarande FN-styrka med begränsat mandat är inte längre försvarbart, sa Amnesty Internationals generalsekreterare Salil Shetty 11 april i New York.

Övervaka MR i Västsahara!

Inför förlängningen av Minursos mandat i slutet av april kräver Svenska FN-förbundet åter att FN-styrkan får i uppdrag att övervaka mänskliga rättigheter.

– Att Minurso saknar mandat att övervaka mänskliga rättigheter gör att civilbefolkningen är helt skyddslös i den ockuperade delen av Västsahara. Att omvärlden informeras om situationen för saharierna är ett viktigt led i arbetet för ett slut på ockupationen, säger Aleksander Gabelic, ordförande i Svenska FN-förbundet.

Krav från 59 organisationer

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Folkpartiet i Sverige kräver ett utökat mandat om mänskliga rättigheter för FN-styrkan Minurso. Så gör också 55 andra politiska partier, ungdomsförbund och icke-statliga organisationer från Norge, Finland, Danmark och Sverige i ett gemensamt brev till FN:s säkerhetsråd i april.

”Skyddslösa västsaharier i den ockuperade delen av Västsahara utsätts för förföljelse, våld, diskriminering och rättslöshet”, skriver organisationerna.

Chile erkänner Västsahara?

Chiles senat uppmanade i en petition 4 april president Michelle Bachelet att erkänna den västsahariska staten SADR och att upprätta diplomatiska förbindelser med landet. 35 senatorer röstade för petitionen, fyra emot och två lade ner sina röster.

I petitionen nämns att Polisario Front enligt FN är legitim representant för det västsahariska folket och att mer än 82 länder har erkänt SADR, som är medlem av Afrikanska Unionen.

KANARIEÖARNA, DEL 2

Den envetne politikern på Gran Canaria

Jag är på väg till Cabildo, Gran Canarias officiella politiska lednings stora byggnad mitt i centrum av Las Palmas. Här ska jag träffa kommunalrådet (consejero) Carmelo Ramirez Marrero. Han har varit aktiv i stödet för västsahariernas rätt till självbestämmande och självständighet sedan sin ungdom.

1995 flög Carmelo Ramirez Marrero, då borgmästare i staden Santa Lucia, första gången de cirka 20 mil från Las Palmas till El Aaiún. Men det blev inget besök på västsaharisk mark. Det lilla planet fick inte landningstillstånd av de marockanska ockupationsmyndigheterna.

Därefter har denne envise politiker gjort ett stort antal försök till besök. De flesta gånger har han avisats. En gång flög han hela vägen till Madrid, sedan till Casablanca och därifrån med buss till El Aaiún. Det var en resa på 500 mil. Men efter bara 10 minuters vistelse i El Aaiún slängdes han ut igen.

– En lång resa för ett kort besök, säger Carmelo och skrattar. Han är en man med humor.

– Men några gånger har vi faktiskt lyckats ta oss in och även att stanna några dygn.

I februari 2013 reste Carmelo till Rabat för att försöka besöka de 22 västsahariska fångarna från Gdeim Izik i det ökända Saléfängelset.

– Det gick inte. Vi fick inte besöka dem. Det var bara familjemedlemmar som hade tillstånd. Men å andra sidan kunde vi träffa dessa släktingar och få information den vägen.

– Fångarna hade torterats mycket. Flera av dem var sjuka. En av dem höll till och med på att dö, men i sista ögonblicket fördes han till sjukhus och har i alla fall överlevt.

– Den marockanska staten gör allt för att isolera och bryta ner fångarnas moral.

– Vi skrev ett brev till de fängslade västsaharierna, som vi hoppades att släktingarna skulle förmedla.

Ett annat av de besök i El Aaiún som ettsat sig fast i minnet hos Carmelo är 2011,

Carmelo Ramirez Marrero har stött västsaharierna sedan ungdomen.

”Marocko vill absolut inte ha några vittnen till vad som sker. Därför är det viktigt att åka dit.”

då 70 västsahariska människorättsaktivister deltog i ett möte i Alger.

– När de skulle återvända till ockuperat område följde vi, några politiker, med flyget som observatörer och eventuellt skydd till Casablanca och sedan vidare till El Aaiún.

– Den marockanska polisen tog alla dokument, slog västsaharierna och till slut omringade de hela bostadsområdet Matala i El Aaiún, där många västsaharier bor. Vi stan-

nade kvar för att med vår närvaro förhindra mer misshandel.

Carmelo tar fram papper och penna och börjar ivrigt rita och förklara.

– På den här gatan på marken vid husen satt västsaharierna i rad, alldeles tysta och med tejp klistrat för munnen. Det var fullt av poliser. De stod på trottoaren på andra sidan gatan redo att gå in i husen. I mitten satt vi spanjorer. Poliserna ville intervensera men det gick inte när vi satt där.

– Men när vi hade åkt så hände det som alltid händer. Polisen går in i bostäderna hos människorättsaktivister, slår sönder och samman hemmen och misshandlar vanliga civila västsaharier.

– Marocko vill absolut inte ha några vittnen till vad som sker. Därför är det viktigt att åka dit!

Det politiska arbetet för Västsahara består av tre delar, berättar Carmelo, som också är ordförande i La Federación Estatal de Instituciones Solidarias con el Sahara (FE-DISSAH). Att politiskt försvara rätten till självbestämmande samt att protestera mot repressionen. Att ge humanitär hjälp till flyktinglägren dvs mat, kläder, medicin och undervisningsmaterial. Att informera allmänheten genom möten, tidningar, böcker etc.

– Spanien har verkligen ett stort ansvar, påpekar Carmelo igen. Västsaharierna hade ju faktiskt spansk nationalitet under kolonialtiden.

Och kunskapen om Västsaharafrågan är inte så levande bland unga spanjorer. Aktivisterna i föräldragenerationen blir äldre. I de spanska skolornas läroböcker talas inte om Västsahara.

Inte heller bland västsaharierna själva finns bra kunskap, i ockuperat område förtogs den västsahariska kulturen helt.

– Men nu finns planer på att stödja ett projekt som går ut på att skapa ett universitet i Tifariti i den befriade delen av Västsahara. 30 universitet i Spanien är på olika sätt inblandade i denna plan.

– Spanien har ett historiskt, juridiskt och politiskt ansvar för Västsahara, men den spanska regeringen har inte tagit detta ansvar, menar Carmelo.

Han pekar också på de nordiska ländernas viktiga roll och framför allt Sveriges.

– Det svenska riksdagsbeslutet om ett erkännande av Västsahara var mycket viktigt, säger Carmelo och upprepar det en gång till för säkerhets skull.

Carmelo påminner också om ett annat problem: På grund av den ekonomiska krisen är det oerhört viktigt att andra länder kompenserar för det bistånd som Spanien inte längre kan ge till flyktinglägren.

En fråga som upprör Carmelo är Polisarios internationella status.

– Enligt FN-resolutionerna finns det två parter i konflikten; Marocko och Front Po-

lisario. Spanien och andra länder har inte erkänt Polisario. Varför får inte Polisario samma status som palestinierna?

– Du kommer väl förresten till Plaza de la Feria på tisdag klockan sju? säger Carmelo plötsligt. Då firar vi De mänskliga rättigheternas dag tillsammans med västsaharier och olika organisationer på ön.

Den 10 december går jag dit, inte för att fira utdelningen av Nobelpriset utan för att vara med om en spansk manifestation mot

att västsaharierna berövats så många grundläggande mänskliga rättigheter. Carmelo är bara en av många där.

– Hur är situationen för de 22 västsahariska fångarna som greps efter stormningen av protestlägren Gdeim Izik och som dömts till över 20 års fängelse? frågar jag några västsaharier.

– Mycket dålig, svarar en kvinna tyst och vänder bort blicken.

Text och bild: Lena Thunberg

MR-mandat för Minurso!

Carmelo Ramirez Marrero besökte i mars den ockuperade delen av Västsahara. Hans rapport är skrämmande läsning.

Under besöket övervakades och filmades han och följeslagarna. Möten med västsaharier hindrades. Men delegationen lyckades besöka Dakhla, Boujdour, Smara och El Aaiún och träffade representanter för CODESA, COD-APSO, ASVDH, anhängiga till försunna och döda samt torterade personer.

Rädsla och fruktan präglar alla städerna, särskilt de stadsdelar där västsaharier bor. Det är poliser överallt. Alla försök till fredliga manifestationer stoppas brutalt. Varken barn, ungdomar eller gamla skonas. Poliserna är ofta civilklädda utrustade med stelar och påkar.

Skadade västsaharier tar sig inte till sjukhus, eftersom polisen förbjudit personalen att ge dem vård. Västsaharier tvingas förstärka sina hem, eftersom polisen ofta bryter sig in och slår sönder hemmen. Västsaharierna är övervakade dygnet runt, får inte organisera sig, ha möten, träffa Minurso, observatörer eller utlänningar.

Tortyrmetoderna är många: slag mot hela kroppen, våldtäkt, elkablar, bortslitna naglar, strypning, svält, usel föda, hundar...

Dessa grava brott mot mänskliga rättighe-

2011 i El Aaiun. Spanska politiker försöker skydda västsaharier genom sin närvaro.

ter sker varje dag. Samtidigt finns FN-styrkan på plats utan mandat att agera. Säkerhetsrådets permanenta medlemmar och EU låter detta ske, skriver politikerna och kräver att FN-resolutionerna genomförs, att brotten mot mänskliga rättigheter omedelbart upphör, att stölden av naturresurser upphör, att de politiska fångarna släpps, att området öppnas för internationella observatörsgrupper och att FN:s säkerhetsråd i april beslutar att Minurso får mandat att övervaka mänskliga rättigheter.

Lefkir oum Lakhout med dottern Fatma, 17 år och sonen Labat, 8 år.

EL AAIÚN

STÄNDIG INTIFADA

Hur ter sig vardagen för de västsaharier som lever under ockupation? För att få ökad kunskap om detta tog sig Anna Widoff och Jan Strömdahl köksvägen in i det av marockansk polis och militär hårt bevakade landet. Här berättar de från sina möten i El Aaiún.

Efter en veckas jakt efter västsahariska spår i Senegal och Mauretanien och några dagar i den hårt marockaniserade hamnstaden Dakhla är vi äntligen på väg in i den västsahariska huvudstaden. Bussen tar en hel natt. Kontroller möter vid varje stad på vägen. De vet precis var i bussen vi sitter och frågar enbart oss: pass och yrke? Vi är de enda utlänningarna.

Efter att ha kontrollerat att inga poliser följer oss möts vi innan gryningen av Fatma Amidan som bjudit in oss. Vi får hos henne också tillfälle att träffa stora delar av den västsahariska motståndsrörelsen. Förutom husets tak är vi instängda i lägenheten. Att röra sig fritt i staden är inte möjligt. När vi försöker en gång i sällskap av några västsaharier blir vi förföljda av poliser i skinnjacka och jeans – i bil och på motorcykel. De håller sig i allmänhet på avstånd men när vi besöker de gator och kvarter där demonstrationerna brukar äga rum och där den västsahariska graffiti noggrant tvättats bort kommer de provokativt nära, kastar sig sen ur bilen, är aggressiva och filmar oss närgånget. Två av våra medföljande västsaharier blir också misshandlade.

Till skillnad från situationen i Dakhla verkar den västsahariska motståndsrörelsen öppet och ogenerat. Detta började med den s.k. intifadan 2005; dessförinnan var det mera som i Dakhla. I El Aaiún är i stort sett alla med, även barnen, och här är också kvinnorna i hög grad drivande i motståndet mot repression och ockupation. Fatma är en av dessa kvinnor som envist kämpar mot Marockos ockupation och för sitt folks frihet. En annan är hennes vän Mahfouda Lefkir som outtröttligt står i demonstrationernas mitt. Månad efter månad. År efter år.

Västsaharierna får dock betala ett högt pris för sin öppenhet och sitt mod. Polisen gör ständigt razzior, pucklar på eller fängslar västsaharier, anklagar dem för våld mot tjänsteman etc. En vanlig modell är att ta in ett offer, förhöra, misshandla eller torte-

De smala gatorna i den centrala västsahariska stadsdel där Fatma Amidan har sitt hus har inga namn. Alla känner alla – men det gör den marockanska polisen också.

Nedan. Fatma Amidan upplät sitt hem i tre dagar för möten med olika representanter för det västsahariska motståndet. Efter vår avresa fick hon dörr och fönster krossade av polisen.

ra samt köra offret med bil några kilometer ut i öknen för att sedan dumpa vid vägkanten. Vid de fredliga demonstrationer som västsaharierna ordnar minst en gång i månaden ingriper både polis och marockansk mobb med påkar och batonger. De gör ingen skillnad på män, kvinnor eller barn och vid en sådan demonstration i november fick 8-åriga Labat El Mousaoui tänderna utslagna. Nu behöver han opereras för att bli återställd men en operation kostar mycket pengar. Den värsta misshandeln brukar dock inte förekomma synligt på gatan för polisen vet att de filmas och att filmerna snabbt sprids på nätet. Därför genomförs de allvarligaste angreppen i det fördolda, i byggnader, gränder och på polisstationer.

Hathra Aram fick högra ögat förstört på gatan under en vanlig demonstration. För att ha en chans att besöka henne i det provisorium där hon bor med sina fem barn måste

Anna förklä sig till västsahariska och kame-
rorna smugglas dit en annan väg.

Hathra berättar:

– Sedan 1975 har den marockanska inva-
sionen i vårt land varit brutal. Den så kall-
ade Gröna marschen kallar vi den Svarta
eftersom de marockanska soldaterna har an-
vänt extremt våld mot västsaharier. De inva-
derade västsahariska hus, dödade människ-
or, stal deras egendomar. Det var folkmord
och människor i massgravar.

– Min mamma Ben Isa Khadijatou, var en
av de första västsahariska kvinnor som greps.
Hon var gravid när hon arresterades i Svar-
ta fängelset i El Aaiún. Min bror som föd-
des i fängelset sköts ihjäl. De tvingade henne
att säga ”Leve kung Hassan den andre”. Vi
hade ett väldigt svårt liv och blev hemlösa när
vår mor arresterades och far försvann. Men
det gällde inte bara oss; hela det västsahariska
folket har fått utstå samma slags illdåd.

– Det västsahariska folket har ingen nytta
av exploateringen av naturresurserna i lan-
det, fisk, fosfat, mineraler, sand. Människor
har gjorts fattiga för att lättare kunna kon-
trolleras. Vi har inga mänskliga rättigheter
här. Det är inte bara jag som har drabbats
av kränkningar. Alla västsaharier som sä-
ger sin mening kallas omedelbart separatis-
ter och utsätts för våld.

– På grund av våra aktioner för frihet häm-
nas man på våra barn. Jag bor med mina barn
på en plats som inte är människovärdig, men
det kommer inte att stoppa mig. Det stär-
ker och utmanar mig. Västsaharier som de-
monstrerar på gatorna och kräver sina rät-
tigheter blir misshandlade – även om de är
gamla eller kvinnor. Det finns ingen frihet.

– Vi kräver att FN:s uppdrag också ska
gälla mänskliga rättigheter. Vi kräver inter-
nationella påtryckningar på Marocko och
att det västsahariska folket skyddas.

– Allt det som vi går igenom kommer inte
att bryta ner oss. Det kommer istället att dri-
va oss framåt i kampen för våra rättigheter.
Vi dör hellre som martyrer än som fegisar!

För närvarande sitter 72 västsahariska po-
litiska fångar i sex olika fängelser, de flesta
i Marocko, långt ifrån vänner och anhörig-
a. Den största gruppen är de 25 som dömdes
i en militärrättegång till långa straff efter
den brutala rivningen av Gdeim Izik på hösten
2010 då uppskattningsvis 20 000 väst-
saharier lyckades sätta upp ett tältläger ute
i öknen en halvmil från El Aaiún som pro-
test mot repression och naturresursstölder.
De marockanska myndigheterna kände sig
först tvungna att förhandla med represen-
tanter för lägret men den 10 oktober i gry-
ningen gick man in med stora polis- och mi-
litärstyrkor och förstörde hela tältlägret med

Överst. Sidi Essbaai Salek är fängslad
sedan februari för att han berättat vad som
pågår i det stängda landet. **Mitten.** Aktivis-
ten Mahfouda Lefkir med barnen Muham-
med, 4 år och Mohaida, 11 år. **Nederst.** En
del av den västsahariska motståndsgруп-
pen på taket till Fatma Amidans hus.

hjälp av vattenkanoner och eld. Fortfarande
är det oklart hur många som dödades och
skadades. Marockanerna försökte hindra all
insyn från media.

De senaste fängslandena drabbade två
av de journalister vi träffade och som hjälpte
oss med material och översättningar, Sidi
Essbaai Salek och Bouamoud Bachir. De
fängslades i södra Marocko den 11 febru-
ari när de tillsammans med ytterligare två
journalister hade bevakat frigivningen av
en politisk fånge i Tiznit. De stoppades i en
poliskontroll och anklagades sedan för det
vanliga – förolämpning av tjänsteman. Ef-
ter en snabb och summarisk rättegång fick
de 4–5 månaders fängelse och sitter nu tyst-
tade och oskadliggjorda i Tiznit. Enligt upp-
gift har de utsatts för tortyr.

Inte nog med att västsahariska journalis-
ter har det svårt på hemmaplan. När vi för-
söker få BBC Arabic och svenska journa-
listerna att intressera sig för deras sak är det
väldigt svårt. Ändå beror fängslandet troli-
gen på att de förmedlat en del av sanningen
om vad som pågår i Västsahara till om-
världen. Sidi hade bland annat nyligen gjort
ett reportage för BBC Arabic om droghan-
del i Marocko med anknytning till Makh-
zen, makteliten runt kungen. Istället får vi
höra att riksdagens talman med en delega-
tion samma dag besökt Marocko och träf-
fat Corcas, dvs västsahariska överlöp-
are. Vid samma tidpunkt fick Fatma ytterdörr
och fönster sönderslagna av polisen.

Eftersom Marocko har förbjudit den väst-
sahariska flaggan är det särskilt intressant
att visa den i demonstrationer och graffiti.
Detta för att påvisa sina rättigheter även
om ockupationsmakten har tillskansat sig
rättsapparaten. Det är därför man också valt
att verka öppet på olika sätt. Det viktigas-
te kravet från västsahariernas sida är, som
Hathra säger, att FN-styrkan MINURSO får
ett utvidgat mandat att övervaka brott mot
mänskliga rättigheter och skydda de västsa-
harier som utsätts för brotten. Alla vi träf-
far är överens: ”Vi är övertygade om att vi
inte kan stoppas. Vi ska nå vårt oberoende!”

Vi lämnar El Aaiún och tar bussen till
Marrakech. Den krockar och blir stående
i öknen nära den osynliga gränsen mellan
Västsahara och Marocko. Just norr om den
stora vindkraftpark som Siemens har inves-
terat i. Vi blir sedan närgånget muddrade av
gränspoliserna på flygplatsen. De behåller en
del dokument och bilder. Men vi har nog-
samt sett till att ha gömda kopior på allt.
Deras sista fråga hinner vi inte besvara: Är
deras kamp verkligen värd det här?

Text: Jan Strömdahl och Anna Widoff

Bild: Anna Widoff

Hathra Aram är en av de drivande i kampen
mot ockupationen. 2013 fick hon ögat
förstört vid en demonstration. Nu bor hon
med sina fem barn i ett rum utan kök eller
toalett. Här med minsta sonen Thawri Sah-
raoui, 1 ½ år. **Till vänster:** Hathra Aram efter
misshandeln (Bild: Anonym)

Västsahariska kvinnor i El Aaiún protesterar i mars mot oljebolaget Kosmos planer på att börja provborra efter olja i oktober.

Amerikanskt bolag börjar borra efter olja

Rasande västsaharier protesterade i mars mot att det amerikanska oljebolaget Kosmos Energy planerar att börja provborra efter olja och gas utanför den västsahariska hamnstaden Boujdour i oktober.

– Det här är en ett flagrant brott mot internationell rätt. Dessutom är det en uppmuntran för Marocko att dra in fler företag och länder. Situationen blir farligare. Marocko vill inte lösa situationen fredligt. Vi vädjar till omvärlden att ta ställning i den här frågan, säger Aliyen Kentawi, Polisarios representant i Sverige.

Sedan 2006 har Kosmos Energy genom illegala avtal med den marockanska statens bolag ONHYM fått rättigheter till undersökande olje- och gasletning i det så kallade Cap Boujdourblocket på 30.000 km² cirka 70 km utanför Västsaharas kust. Avtalet förlängdes 2011. Seismiska undersökningar har ägt rum.

I oktober 2013 ingick Kosmos Energy ett partneravtal med det skotska oljebolaget Cairn (Capricorn Exploration & Development Company Energy PLC) för att genom provborrningar undersöka om det finns tillräckliga mängder olja och gas för att det ska löna sig att exploatera dem. Enligt avtalet ska Kosmos ha 55%, Cairn 20% och ma-

rockanska staten 25%.

Cairn är ett av Europas ledande olje- och gasletningföretag. Huvudkontoret ligger i Edinburgh men kontor finns också bland annat på Grönland och i Stavanger i Norge. Grönland och nordvästafrikanska atlantkusten är två viktiga områden för bolaget.

I december 2013 gjorde marockanska ONHYM (Office National des Hydrocarbures et des Mines) och Kosmos Energy ett gemensamt uttalande om principerna för avtalen om oljeletning och eventuell produktion till lands och sjöss i Marocko, inklusive ”Sahara”.

Enligt marockanska staten och det amerikanska oljebolaget kommer detta att ske i enlighet med FN:s dåvarande rättschef Hans Corells rättsliga utlåtande från 2002 om att ingen utvinning får ske utan det västsahariska folkets tillstånd och vinning.

Genom konsultationer med marockanska myndigheter och utfästelser om förbättringar för lokalbefolkningen anser sig Kosmos ha uppfyllt dessa krav. Detta skriver man utförligt om på sina hemsidor.

– En grav misstolkning av rättschefens ”legal advice”, säger nätverket Western Sahara Resource Watch som i ett brev till Kosmos Energy i mars uppmanar bolaget att avsluta sitt engagemang i den ockuperade delen

av Västsahara:

”Marockos de facto administration av delar av Västsahara, en term som är så långt man kan komma ifrån det som i verkligheten är en brutal och illegal ockupation, saknar rättslig betydelse och erkänns inte som juridisk administration av någon stat i världen.”

– Naturligtvis är inte detta någon vinning för det västsahariska folket. I 40 år har Marocko utnyttjat våra naturresurser! säger Aliyen Kentawi.

I mars började Kosmos Energy bygga en bas i den västsahariska staden Boujdour. En oljerigg, som nu byggs i Sydkorea och chartas av amerikanska Texas-baserade Atwood Oceanics, väntas anlända till Västsahara i september. Det norska företaget Aker Solutions skulle ha bidragit med utrustning till denna rigg men har dragit sig ur på grund av kopplingen till den ockuperade delen av Västsahara.

I juni 2013 visade brittiska BBC dokumentärfilmen ”Power, Money, Greed & Oil”. Den handlar om Dallas-baserade Kosmos Energys kapplöpning i guldruschen för att komma över Ghanas första kommersiella oljefält i havsdjupet utanför kusten. Filmen ställer frågan: Är okontrollerat penningbegär en inneboende del av den mänskliga naturen?

Kosmos Energy har förutom erfarenheter från Ghana nuvarande oljeintressen i Mauritien och Senegal.

Det nu högtintressanta Cap Boujdourblocket i Västsahara uppmärksammades första gången 2001 då det amerikanska oljebolaget Kerr McGee hade tecknat avtal med den marockanska staten. Det franska oljebolaget Total Fina Elf hade tecknat liknande avtal i ett annat område i Västsahara. Dessa avtal var upprinnelsen till att FN:s rättschef utredde frågan 2002.

Text: Lena Thunberg

Bild: Anonym

Ett nytt FN-mandat – utan vittnen?

I slutet av april ska FN:s säkerhetsråd åter förlänga FN-styrkan Minurso:s mandat. Återigen kommer frågan om ett utvidgat mandat upp. Minurso är den enda av FN:s fredsbevarande styrkor som saknar rätten och skyldigheten att övervaka och rapportera om eventuella brott mot de mänskliga rättigheterna.

– Marocko vill inte ha ögonvittnen till vad som händer i den ockuperade delen av Västsahara. De vill inte att någon ska veta vad som händer. Situationen ska fortsätta i det fördolda. Det finns ingen vilja till lösning. Marocko har ingen respekt för mänskliga rättigheter, säger Aliyen Kentawi, Polisarios representant i Sverige.

En grupp parlamentariker från det brittiska underhuset besökte för första gången den ockuperade delen av Västsahara 14-16 februari. Så här skriver Jeremy Coby, Labour MP i en rapport:

”...

Vi genomförde 20 möten med olika grupper av tidigare fängslade personer, människorättsförsvarare, kvinnoorganisationer, personer med funktionsnedsättningar och fackföreningar. Vi träffade också den Marockoutnämnde guvernören i El Aaiún, promarockanska civila grupper, den marockanska människorättsgruppen samt Wolfgang Weisbrod-Weber, chef för Minurso.

...

Minursos mandat ska förlängas i april och alla västsahariska grupper för självbestämmande krävde att den också ska ha mandat för mänskliga rättigheter. Varje månad den 15 sker demonstrationer för att belysa detta.

Vi körde genom stan i blåst och regn till den plats där demonstranterna skulle samlas. Vi såg lastbilar fulla med unga män som hoppade ut ur bilarna och tilldelades batonger, som de använde för att slå alla personer som kom gående eller springande på gatan.

Det lilla antal människor som ändå lyckades samlas för en manifestation blev snabbt ivägjagade. Vår bil stoppades. Polisen försökte gripa vår chaufför, en medlem i Codesa. Han anklagades för att bryta mot trafikreglerna. Polisen försökte forsla bort bilen

”Vi såg lastbilar fulla med unga män som hoppade ut ur bilarna och tilldelades batonger, som de använde för att slå alla personer som kom gående eller springande på gatan.”

med en bärgningsbil. Vår bil kopplades till bärgningsbilen medan två av oss fortfarande satt kvar i bilen. Efter en timmes argumentation och sedan den marockanska Human Rights Commission kommit till platsen släpptes vår chaufför och vi gick med på att lämna området tillsammans med honom. Men då var hans bil bortforslad av polisen, som ansåg att kontroll av hans vägskatt var högsta prioritet och endast kunde göras om man beslagtog hela bilen. Den här händelsen sysselsatte cirka 30 poliser.

Senare på kvällen deklarerade guvernören skriftligt att vi hade ”uppmuntrat” ungdomar att demonstrera genom vår närvaro.

Dagen därpå träffade vi en kvinna som hade skadat sin hand svårt genom att försöka delta i demonstrationen.

Under hela vår vistelse var vi förföljda av omarkerade polisfordon och motorcyklar som följde oss överallt och väntade utanför efter varje möte som vi bevistade.

Bristen på ett tydligt val om Västsaharas framtid har ställt bosättare mot lokalbefolkning och fört med sig en stor polis- och militär styrka till området. Varför? En konflikt som går tillbaka till kolonisationen har förstört livet för västsaharierna.

Deras naturresurser ska inte exploateras förrän det finns ett avtal som gör det möjligt för dem att välja sin framtid, ett val som de aldrig har fått tillåtelse att göra.

FN måste omedelbart förnya Minurso och utvidga dess mandat till att gälla kontroll av mänskliga rättigheter i hela området.”

I april lanserade Västsaharas president Mohamed Abdelaziz en internationell kampanj för att alla västsahariska politiska fångar ska släppas och för att information vad som hänt alla de 500 västsaharier som försvunnit sedan 31 oktober 1975 äntligen ska ges.

Bland de 500 försvunna finns bland annat 15 ungdomar som troligen kidnappats av marockansk polis när det var på väg i båt mot Kanarieöarna i december 2005 med olika dokument om situationen i Västsahara. Dessutom finns 15 krigsfångar och 74 västsahariska politiska fångar. Av dem är 22 dömda till minst 20 års fängelse för deltagande i Gdeim Izik 2010.

Svag svensk röst om Minurso

– Hur har Sverige drivit frågan om en utvidgning av mandatet för FN-styrkan MINURSO inför förlängningen i slutet av april av säkerhetsrådet? frågade tidskriften Västsahara Utrikesdepartementet.

– Sverige kan inte delta i beslutet om mandatet, som ju fattas av säkerhetsrådet, där Sverige inte är med, men Sverige anser att mandatet bör vara tydligare, ge missionen möjlighet att övervaka respekten för mänskliga rättigheter och gällande FN-konventioner, svarar UD:s presstjänst.

Skolan är slut för dagen i lägret Smara.

Besök av Nigerias första dam.

Galia och hennes bror i väntan på solnedgången.

”Ni är förebilder i en feministisk kamp”

Kakan Hermansson, konstnär, feminist och programledare, besökte flyktinglägren i början av mars tillsammans med Julia Finér, Emmaus Stockholm och Lisa Requin.

Idag är det Internationella kvinnodagen och vi är spända på att få fira den i Boujdour, ett av lägren. Ännu har inte talarna börjat. I rummet sitter drygt 100 kvinnor i sina vackraste melfas. Upp på podiet sitter två kvinnor och en man i mitten. Kvinnan till vänster, som jobbar i en organisation för offer av minor, inleder dagen med ett tal. Ett tal på tio minuter. Kvinnorna i lokalen och de fåtal män som är här filmar och fotograferar både publiken och talaren. Efter det sätter mannen i mitten igång. Han är bror till Polisarios grundare. Och pratar självklart dubbelt så länge. Senia översätter sporadiskt; han pratar om hur ledarskap förändrats när kvinnor fått makten. Men Senia väser: ”Vi fick inte makten, vi tog den!” De flesta kvinnorna har lagt ner sina kameror nu.

Selma Daf, hennes far och lillebror försvann under kriget.

Jag tänker att den här dagen trots allt påverkar män. Att det överallt finns män som får panik av detta utrymme, när kvinnor samlas för att prata om sin verklighet och kamp, och att föra den. Här springer några män med tunga filmkameror och skymmer sikten. Dokumentation är ju viktig, men platsen dom tar är självklar och ogenerad. En endaste liten dag där mäns självklara plats inte uppmuntras, jag har sett det reta gallfeber på killar och män sen jag engagerade mig i den feministiska kampen.

Så hålls det första brandtalet. En kvinna pratar om utvecklingen av kvinnorollen i de

västsahariska flyktinglägren. Hur dom gått från att vara fast i typiska kvinnoroller, till att göra allt. Jobba, försörja familjen, uppföstra barn, sitta på tunga poster och framför allt ta plats i samhället. Nu syns dom på tältgatorna. Och jag tänker på detta jämlik dubbelarbetande. Först jobba på jobbet och sen jobba hemma. Utöver detta ansvar för sociala relationer, släkt och vänner. Förutom detta finns också den ständiga politiska kampen, många är engagerade i organisationer, självklart oavlönade. I stort sett är allas arbete mer eller mindre oavlönade, en symbolisk summa betalas ut då och så. Om

pengar finns.

Under workshopen vi deltar i, om kvinnliga organisationer, berättar en kvinna om den databas hon skapat; alla kvinnor som utbildats kan få finnas med som ett öppet arkiv med möjlighet att ge jobb. Många tusen kvinnor ges en möjlighet att etableras i jobb. Problemet är att kvinnor inte vågar delta, vill inte finnas med i arkivet, eftersom självförtroendet inte finns.

I de västsahariska lägren finns ett mantra som vi möter gång på gång. Det handlar om den jämställda kvinnan med lika rättigheter och möjligheter, samma som mannen. Att lagar stöttar kvinnor, allt detta säger männen här. Inte en enda kvinna uttrycker sig så utan kastar sig direkt på lösningen. Och presenterar den utan att förhålla sig till männens sanning. Att ha män som pratar om kvinnors liv och verklighet är missvisande och farligt överallt. Det är bara vi själva som kan berätta sanningen om oss själva.

En annan kvinna fortsätter: ”Vi måste tro på vår position i samhället och förstå att vi spelar roll.” Också det tar tid, självförtroende och självkänsla kommer inte gratis och framför allt inte utan förebilder. Men här händer så sjukt mycket. Och glöm inte att den arabiska våren startade i ockuperat Västsahara, november 2010.

Strax innan lunch blir vi informerade att senare på eftermiddagen kommer det finnas utrymme för att hålla brandtal. Dom tittar på oss menande. Men jag vänder mig till mina vänner och säger: ”Vadå? Ska jag komma här, en vit, västerländsk kvinna och ta ännu mer plats?” Men min postkoloniala

ångest hör inte hemma här, den är inte relevant. För kampen om ett befriat Västsahara står över allt, varje bidrag väger tyngre.

Så på 20 minuter får jag skriva ner mina upplevelser av två veckor i lägren. Om gästvänligheten, om mina 40 blödande myggbett, om AFAPREDESA, Senias familj och om alla gulliga och undernärda getter. Hur sammanfattar jag en resa som varit fantastisk och jobbig på samma gång, som får mig att känna mig högst levande, men som efter hemkomsten till Sverige lämnar mig tom och fylld med ångest och den största känslan att aldrig kunna göra tillräckligt? Det är svårt att på några minuter tacka för det söta teet,

”Hur sammanfattar jag en resa som varit fantastisk och jobbig på samma gång, som får mig att känna mig högst levande...”

för melfan på melfacentret, för veganmaten dom lagar till oss varje lunch och middag. Och är det ens möjligt att ordentligt och på

riktigt tacka för att dom är förebilder i en feministisk kamp?

Till slut stegar vi tre upp på podiet i alla fall. Julia Finér, ordförande i Emmaus Stockholm, Senia som tolkar och jag. Lisa sitter i publiken och fotar. Att jag får ta plats här känns lyxigt och alla kvinnorna kollar på mig, det känns nervöst men ändå tryggt. Jag är ju bland kvinnor. Under dagen har vi kramats och hälsat på gamla bekanta och fått nya vänner. De flesta västsahariska kvinnor är inte blyga, de tar plats och pratar högt och kraftfullt.”

**Text: Kakan Hermansson
Bild: Lisa Requin**

Karin och Julia håller brandtal och berättar om sina intryck från flyktinglägren, 8 mars, Bojdour.

Tack till anonyma fotografer

Oberoende journalister och rapportörer har inte fritt tillträde till den ockuperade delen av Västsahara. Många av fotona från den ockuperade delen av Västsahara är tagna i största hemlighet av västsahariska amatörfotografer. Dessa personer utsätter sig för stora risker när de smygfotograferar från hus eller på gatorna. De riskerar att gripas, misshandlas och fängslas om de upptäcks. Tidskriften Västsahara är tacksam för dessa bilder, vars fotografer alltså inte kan anges.

Information om Västsahara

På VästsaharaAktionens hemsida www.vastsaharaaktionen.se finns nyheter och bakgrundsfakta. Uppdaterad information om händelseutvecklingen i Västsaharafrågan finns också på tidskriften Västsaharas facebooksidan Tidskriften Västsahara och hemsidan www.vastsahara.net

Western Sahara Resource Watch www.wsrw.org rapporterar kontinuerligt på engelska om de västsahariska naturresurserna fosfat, fiske och sand samt växthusodlingarna utanför Dakhla.

Lena Olin som Aminatou

Megastjärnan Lena Olin som människorättskämpen Aminatou Haidar från Västsahara. Folkpartiets Cecilia Wikström har arrangerat en stark föreställning i EU-parlamentet. En pjäs om mänskliga rättigheter.

Pjäsen Speak Truth to Power har visats i Stockholm, Phnom Penh, Seoul, New York, Rom, Kinshasa, Kapstaden och Doha. Föreställningen är uppbyggd av monologer som berättar om olika människors kamp för mänskliga rättigheter, baserad på boken som författats av Kerry Kennedy. Tillsammans med sina medarbetare på EU-parlamentet arrangerade Folkpartiets EU-parlamentariker Cecilia Wikström en något annorlunda manifestation.

– Jag såg uppsättningen på Dramaten i Stockholm hösten 2012 med Martin Sheen och Lena Olin. Jag blev djupt berörd. Jag tänkte att föreställningen skulle visas här och skicka ett starkt budskap, inte minst om vi kunde få med EU-parlamentariker i pjäsen. Jag frågade Kerry Kennedy som genast var med på idén, berättar Cecilia Wikström.

Vad fick du för insikt efter pjäsen?

– Att kultur kan göra skillnad. En föreställning kan öppna människors hjärtan. I Speak Truth to Power uppmärksammas människor som vågat oändligt mycket och riskerat sina liv för mänskliga rättigheter. Deras mod och vilja inspirerar.

Vad händer med en politisk fråga när en kändis som Lena Olin spelar Aminatou Haidar från Västsahara?

– Det drar uppmärksamhet till Aminatous kamp. Teatern blir en megafon för henne. Tänk att få veta att hon inte är ensam utan

Dennis Haysbert, Renate Weber, Michael Cashman, Cecilia Wikström, Martin Schulz, Lena Olin, Guy Verhofstadt, Marielle Gallo, Eleni Theoharous och Dylan Bruno.

Aminatou Haidar, Dennis Haysbert, Lena Olin, Dylan Bruno, Kerry Kennedy, Kailash Satyarthi, Niclas Kjellström-Matseke och Cecilia Wikström.

att det finns andra människor som gör vad de kan för att hjälpa henne.

Vilken reaktion väckte detta i EU-parlamentet?

– Folk blev oerhört berörda. EU-parlamentets talman Martin Schulz som deltog, torkade en tår efter föreställningen. Flera parlamentariker vill nu ta föreställningen till sina hemländer, säger Cecilia Wikström.

– Det gläder mig att dessa monologer, som belyser några av de modigaste människorna på jorden, uppförts inför Europaparlamentet, säger Kerry Kennedy, ordförande för Ro-

bert F. Kennedy Center for Human Rights.

I publiken fanns även västsahariskan Aminatou Haidar.

– Det är bra att bryta tystnaden om Västsahara på detta sätt. Förhoppningsvis kan fiskeavtalet mellan EU och Marocko åter komma i fokus. EU måste upphöra med denna plundring och avbryta fiskeavtalet, inte minst eftersom Marocko dagligen kränker våra rättigheter.

Föreställningen tillägnades journalisten Dawit Isaak, som sitter fängslad i Eritrea.

Text: Arto Valtonen

Bild: Linda Aziz

Glöm inte prenumerera!

Du har väl inte glömt att prenumerera? Vi behöver alla prenumeranter vi kan få. Fyra nummer av tidskriften per år kostar 125:- för privatperson, 145:- för stödprenumeration, 150:- för organisation och 200:- för utlandsprenumeration.

Sätt in pengarna på pg 204003-8 Föreningen Västsahara och glöm inte att ange namn och adress.

KRÖNIKAN

EU är nyckeln till lösningen

I december godkände EU-parlamentet med knapp majoritet och emot internationell lag avtalet mellan Marocko och EU, som tillåter europeiska fartyg att fiska illegalt i de västsahariska vatten som är ockuperade av Marocko. En sådan uppseendeväckande tolkning av internationell rätt går helt emot ett tidigare beslut av samma parlament 2011. Hoppet hos många slocknade.

EU gör freden en björntjänst och sviker sina egna ideal. Men det mest skrämmande är de felaktiga signaler som nu sänds till regionen. Genom att i många år ha skyddat Marocko från konsekvenserna av brott mot internationell rätt, har alla försök att nå en lösning på konflikten förhindrats, konflikten förlängts i oändlighet och många medlare avgått i frustration.

Rättsexperter från både FN:s säkerhetsråd och EU-parlamentet har varit överens om att utvinning av västsahariska naturresurser bara kan ske om följande principer råder: ett godkännande från det västsahariska folket, vinning för den västsahariska befolkningen, ekologisk hänsyn och respekt för mänskliga rättigheter. Inga av dessa villkor har respekterats.

Att låta konflikten fräta genom att ständigt göda Marockos dröm om ett imperium är ett fatalt misstag. Maghreb, vid Europas tröskel, är ett viktigt område för Europas välbefinnande och säkerhet.

Både Maghreb och Europa skördar nu frukterna av 40 års felaktiga strategi. I fyra decennier har avkoloniseringsprocessen i Västsahara förhindrats. Det har lett regionen in i en bedrövlighet situation. Värdefulla resurser har slösats på krigshandlingar. En växande säkerhetsapparat styr det koloniala projektet. Detta har åderlåt Marocko. Tusentals emigranter har

Aktiviteter i Sverige

S-kvinnor Dalarna organiserade en informationsdag med seminarium om Västsahara i Borlänge i mars för cirka 20 personer.

Det var upptakten till ett samarbetsprojekt som ska starta med S-kvinnor Stockholm om Palmeskolan i flyktinglägren i Algeriet samt fortsättning på ett Västsaharaengagemang sedan länge.

Gävle Afrikagrupp hade under mars och april en utställning om Västsahara på Alternativboden Lyktan i Gävle.

strömmat in i Europa. Det som behövdes var regional integration eller samarbete kring politiska, ekonomiska och säkerhetsfrågor, men det finns inte idag.

Marocko, som har uppmuntrats av fiskeavtalet och av att brotten mot mänskliga rättigheter i de ockuperade delarna av Västsahara nonchaleras, ändrar inte kurs. Tvärtom. Utländska företag ges lukrativa kontrakt för att plundra de västsahariska naturresurserna. Internationella observatörer - inklusive EU-parlamentariker avvisas.

EU belönar Marocko med generösa bidrag och privilegierad status och försvårar därmed den redan farliga situationen kring Västsaharafrågan. Men Europas historia visar att ömsesidig respekt och fredlig samexistens är garantin för stabilitet och framsteg. Västsaharier är ett litet folk som vill leva i frihet i sina förfäders land och i harmoni med sina grannar. Marocko vill göra EU delaktig i de brottsliga handlingarna.

ALIYEN KENTAWI

Lyckligtvis är dock inte hela bilden mörk. Fler investerare flyttar bort sitt kapital från företag som satsar pengar illegalt i stölden av Västsaharas resurser. Fler länder inom EU, nationella parlament, NGO:s och människorättsorganisationer kritiserar öppet EU:s ställning i konflikten. Inte för att bestraffa Marocko utan troligen för att rädda Marocko från sig själv, för att återupprätta rättvisan och ge stabilitet och säkerhet till både Maghrebregionen och Europa. Det är en svår uppgift men den måste uppmuntras.

Aliyen Kentawi, representant för Polisario Front i Sverige. Översättning från engelska: Lena Thunberg

29

april startar den årliga internationella filmfestivalen FiSahara i flyktinglägren i Algeriet.

74

västsahariska politiska fångar sitter fängslade under mycket svåra förhållanden i Marocko och den ockuperade delen av Västsahara.

4

februari reste talmannen Per Westerberg (M) och fem riksdagsledamöter till Marocko och lyssnade tysta på marockansk propaganda om autonomiförslag.

20

maj fyller Polisario Front 41 år.

30

april senast måste FN:s säkerhetsråd besluta om mandatet för Minurso-styrkan ska utvidgas och också gälla rapportering om brott mot mänskliga rättigheter.

INGEN SKONAS

Ingen skonar vid västsahariernas fredliga manifestationer i den ockuperade delen av Västsahara. Kvinnor, män, barn, gamla utsätts för sparkar och slag av polisen.

Åttaårige Labat fick ansiktet söndersparkat i vintras och en käkopera-

tion kostar för mycket för en arbetslös familj.

I april förlängs FN-styrkan Minurso mandat. Ska Frankrike åter stoppa en utvidgning som gör att FN-soldaterna får rapportera om och ingripa mot övergrepp på civilbefolkningen?